POLITIKEN, I Byen, 1980'erne

I Swedenborgs samfund

Som fremhævet indtil overflodighed, ikke mindst i disse spalter: København er en dejlig by. København er så fuld af fine små konkrete overraskelser.

Tag nu bare f.eks. den smukke lille vej Forhåbningsholms Alle (1904 V.). Forh.holms Alle, som dens beboerere forkorter den i afsenderadressen, ligger skråt over for Værnedamsvej ned mod Gl. Kongevej.

Og så er det også dér, Swedenborg-samfundet ligger.

Det kender De ikke? Det er ellers et fantastisk fænomen. Jeg kan kun sjældent gå forbi den lille gamle villa på Forhåbningsholms Alle — lige ved siden af glarmester-firmaet Brødrene Bækmark — uden at standse et sekundt og meditere over verdens udsyrede sælsomhed.

Udefra er det blot et lille smukt, forfaldent gammelt hus. På vinduerne ud til gaden står der 'Kirkesal' og 'Bibliotek', og så er der et lille skilt der fortæller hvornår den til enhver tid næste gudstjeneste finder sted i Dansk Nykirkesamfund, som foretagendets fulde og korrekte navn er.

Jeg havde gået forbi i årevis, før jeg nogen sinde vovede at stikke snuden ind. Det er seks-syv år siden, og det var utroligt morsomt. Det var en forvekslings-farce af den slags man ser på morskabsteatrene eller læser hos afdøde, dybt savnede P. G. Wodehouse. Menigheden, en femten medlemmer, troede nemlig jeg var den herre der havde søgt kontakt vedrørende nogle sjældne græske udgaver af Swedenborgs skrifter, og jeg u-uddannede usling spillede skamløst med på spøgen og inspicerede græske bøger i timevis i evig skræk for at læse dem på hovedet. Da jeg gik fik jeg som et lille Guds ord på vejen en pjece om Swedenborgs tanker med mig. Den var fra 1912 og var Dansk Nykirkesamfunds officielle traktat. Da jeg undrede mig over gratispjecens ærværdighed sagde den elskværdige menighedsformand, at man stadig havde nogle eksemplarer fra dengang — og desuden havde Swedenborgs tanker jo ikke ændret sig siden. Meget sandt og meget charmerende, syntes jeg nok.

Men det falder mig ind, De måske end ikke aner hvem Swedenborg er. Hermed Dagens Historie-Time:

Emanuel Swedenborg (1688 — 1772) var svensk af fødsel, videnskabsmand (astronom, fysiker) og mest af alt teolog. Især sine sidste 30 år blev han religions-danner, idet han forudsa en Ny Kirke og et Nyt Jerusalem. Disse visioner fik han i høj grad gennem sine samtaler med engle, hvoraf han var personligt bekendt med ikke få.

William Blake, en anden højt anset mystiker, brød sig ikke om ham og skrev i sit eksemplar af Swedenborg ude i margenen at manden var et fæ og fanden flække ham, Blake, aldrig havde set en engel. En skam at sige, men jeg tror Blake var jaloux. Han brød sig ikke om at englene gik for meget ud i byen uden om hans hjem i Lambeth Walk. Selv store visionære har småligeblode punkter.

Anyway, Swedenborg skrev et mange skrifter at hans samlede tilgængelige teologiske værket fylder godt over 100 katalog-numre. Og Swedenborg fik sine menigheder, her og hisset, størst — den dag i dag — i USA. I Danmark fik han den i 1874. Og siden 1925 har den ligget på Forhåbningsholms Alle.

Tegning: Peder Nyman

Jeg tror, den tidligere har kendt større tider. I dag har den en halv snes medlemmer, hverken mere eller mindre. Ti. Og de har altså deres egen kirke, eget hus, egen præst og egen gudstjeneste — én gang om måneden.

Desværre er også Swedenborgs ellers så tillidsfulde tilhængere blevet splittet i disse schizofrene tider. For en lille halv snes år siden delte bevægelsen sig i to: den gamle, Dansk Nykirkesamfund, og den nye, Den Ny Kirkes Menighed, som ligger på Stellavej i Rødovre. De tror det samme. Forskellen er bare, så vidt jeg som lægmand har forstået det, at hvor den gamle menighed tror på én Gud og Emanuel som hans primær-profet, dér mener udbryderne at Swedenborgs skrifter er et tredje og sidste testamente. Derfor nødvendigheden af de to kirker, men som et medlem optimistisk sagde til mig: 'Der er en dialog i gang imellem os'.

Jeg var der nemlig igen i søndags for at overvære de ti sidste Swedenborgianeres gudstjeneste.

Og jeg må sige, det gik pænt til. Det er en lille kirkesal med plads til tredive, tyve tomme stole, en kakkelovn og en uprætentiøs talerstol. Der er ikke ét krucifix, men en oprejst stående Jesus med udbredte arme. Der er smuk gammel-frederiksbergsk stuk i loftet, og salme-numre hænger — som i enhver kirke — på sorte tavler. Dansk Nykirkesamfund har sin egen sangbog.

Gudstjenesten er enkel. Der synges salmer, der læses op af Bibelen, og der højtlæses en noget vidtløftig prædiken af en pastor Gold over temaet: 'Al frihed er Vorherres, thi Helvedes frihed er en trældom som englene afskyr som ligstank'. (Oh Scherfig, havde du blot været der!) Pastor Gold advarer indtrængende mod at vi bliver slaver af vore lidenskaber. Og selv om man ikke skal skue hunden på hårene så sér jeg mig alligevel omkring og tror ikke der er *så* hulens mange tøjlesløse lidenskaber i denne lille stilfærdige søndag formiddags-komsammen på Forhåbningsholms Alle — men hvem ved?

Dan Turèll i byen

Og i biblioteket bag kirkesalen står Swedenborgs tanker i læder og skind på talløse sprog og svulmer og trykker af nu om dage ganske ustuderet teologi, men er i hvert fald så bibliofile rariteter at en antikvarboghandler ville få ganske upassende besvær med at tøjle sine drifter.

Ti mennesker med deres egen stilfærdige kirke på en sidevej. Det er et samfund i samfundet, og kun ét af mange.

Så selv om jeg ikke er Swedenborgianer — jeg *har* faktisk aldrig hørt så forsludrede og forvrøvlede engle som hans — vil jeg ikke undlade at nævne for folk med sans for konkrete såvel som kosmiske kuriositeter, at næste Swedenborg-séance finder sted søndag d. 4. marts kl. 11.00.

Som sagt: På Forhåbningsholms Alle.

Sheraton inviterer Dem GRATIS til John Lord koncert

King's Court

Den populære engelske entertainer, der fik succes med Neil Sedaka's "Image of a Star" underholder i King's Court Bar hver aften mandag-lørdag kl. 19:30-01:30. Vi har lige forlænget kontrakten med John Lord, så De har chancen indtil den 30. april. På gensyn i King's Court Bar på Sheraton. Det er blot én af de ting, De kan opleve på Sheraton.

Sheraton-Copenhagen Hotel

SHERATON HOTELS & INNS WORLDWIDE

Vester Søgade 6, 1601 København V. tlf. (01) 14 35 35